

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ РЕГІОНУ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Петровська С.А.
Сумський державний університет

В умовах інтернаціоналізації світогосподарських зв'язків посилюється роль і зростає важливість пошуку оптимальних напрямів розвитку соціально-економічних систем. Глобалізація має не тільки позитивні соціо-економічні ефекти, а й продукує нові екологічні виклики й протиріччя у системі відносин «економіка – довкілля – суспільство». Темпи економічного зростання і, як наслідок, значна деградація навколишнього середовища, сьогодні становлять суттєву загрозу існуванню людини як біологічного виду. Саме тому питання охорони навколишнього середовища стали розглядатися на міжнародному рівні, активізувалися пошуки нової парадигми розвитку – не економічної, не соціально-економічної або еколого-економічної, а соціо-еколого-економічної. Ця парадигма дістала назву «сталий розвиток». У 1992 р. на конференції в Ріо-де-Жанейро представники 179 держав прийняли програму всесвітнього співробітництва в інтересах сталого розвитку «Порядок денний на 21 століття».

Об'єктом сталого розвитку є соціо-еколого-економічна система, що складається із трьох підсистем: природа, суспільство та економіка, які тісно взаємопов'язані між собою. Кожна із трьох підсистем виконує свої функції. Суспільство формує цілі розвитку економічної підсистеми і є споживачем її продукції. Економіка для досягнення економічних цілей залучає ресурси природної підсистеми, розміщаючи в ній відходи виробництва і споживання. Природне середовище під екодеструктивним впливом відходів соціальної й економічної підсистем змінює свої властивості, як середовища існування людини та впливає на суспільство. Коло замкнулося, що і призвело до появи парадигми сталого розвитку як результату усвідомлення людством реальних загроз його існуванню.

Сьогодні екологічна ситуація є досить складною. На даний момент щорічні економічні збитки національного господарства від неефективного природокористування та забруднення довкілля становлять близько 15-20% валового національного доходу.

Вихід із ситуації, що склалася, потрібно шукати у створенні умов, сприятливих для залучення інвестиційних ресурсів, та екологічному оновленні виробництва. Оскільки активна інвестиційна діяльність сприяє подоланню наслідків економічної та екологічної криз і являє собою один з найважливіших чинників економічного зростання країни. А ефективність інвестиційної діяльності значною мірою визначається рівнем інвестиційної привабливості регіонів.

Інвестиційну привабливість регіону потрібно розглядати як систему із п'яти складових: інвестиційного потенціалу регіону, інвестиційного клімату регіону, інвестиційної активності в регіоні, інвестиційних ризиків регіону та екологічного стану регіону.

Оцінка інвестиційної привабливості регіону є складним завданням, розв'язання якого базується на застосуванні різноманітних підходів.

Аналіз різноманітних методик оцінки інвестиційної привабливості регіонів показав, що більшість існуючих на сьогодні методик не враховують екологічний стан території як окрему складову оцінки. Деякі методики (І.О. Бланка, Д.М. Стеценка, О.М. Асаула) враховують лише окремі екологічні ризики інвестиційної діяльності, до яких автори відносять питому вагу підприємств з шкідливими викидами, що перевищують гранично допустимі норми та середній радіаційний фон у містах.

Купалова Г.І. і Коренєва Н.О. виділяють екологічну складову при оцінці інвестиційної привабливості регіонів. До неї автори відносять такі статистичні показники: площа земель лісового фонду в розрахунку на 1 га; кількість випадків аварійних забруднень довкілля та надзвичайних екологічних ситуацій; обсяг скидання забруднених зворотних вод у природні поверхневі водні об'єкти; обсяг промислових і токсичних відходів у сховищах організованого складування та на території підприємств; викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря в розрахунку на 1 км².

Андел І.В. при оцінці інвестиційної привабливості пропонує визначати екологічний аспект галузей регіону. До екологічних показників автор відносить: нараховані екологічні платежі за забруднення навколишнього природного середовища підприємствами; витрати на охорону навколишнього природного середовища; вартість квот на емісію шкідливих речовин; викиди шкідливих речовин у атмосферне повітря та загальний обсяг витрат на впровадження природоохоронних заходів.

Але на нашу думку, цього недостатньо. Відповідно до концепції сталого розвитку, при провадженні інвестиційної діяльності як інвестори, так і господарюючі суб'єкти повинні орієнтуватися не тільки на досягнення високих економічних показників, але й враховувати вплив інвестиційного проекту, який реалізується, на довкілля, що є одним із найважливіших факторів ухвалення господарських рішень. У зв'язку з цим важливого значення набуває урахування та комплексна оцінка екологічної складової при оцінюванні інвестиційної привабливості регіону. При цьому особлива увага повинна приділятися виявленню екологічних проблем на початкових стадіях розгляду інвестиційного проекту, включення у програми (проекти) заходів, націлених на поліпшення якості навколишнього середовища, запобігання, зменшення та/або компенсацію економічного збитку від екодеструктивної діяльності та екологічних ризиків.